

CHEM-A1230 – Orgaanisen kemian perusteet

Prof. Juha Siitonen
Aalto-yliopisto
Kevätlukukausi 2022

Kurssikello

1.

Molekyylin rakenne

2.

Additio karbonyyliin

3.

Substituutio karbonyyliin

4.

Enolaatti nukleofiilinä

Yksikkö 4.2:

Enolaatti nukleofiilinä

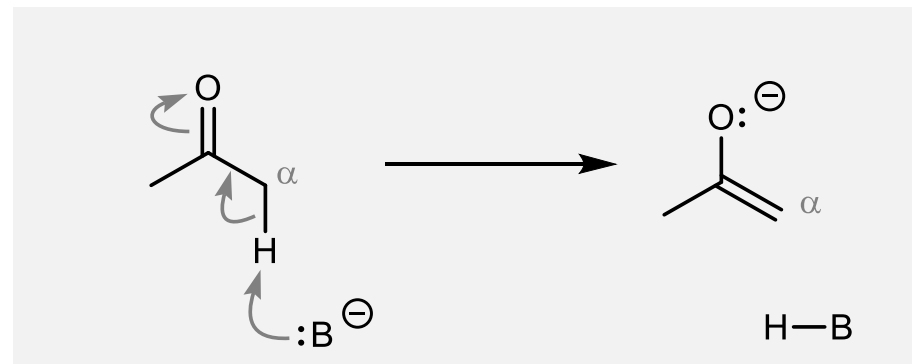
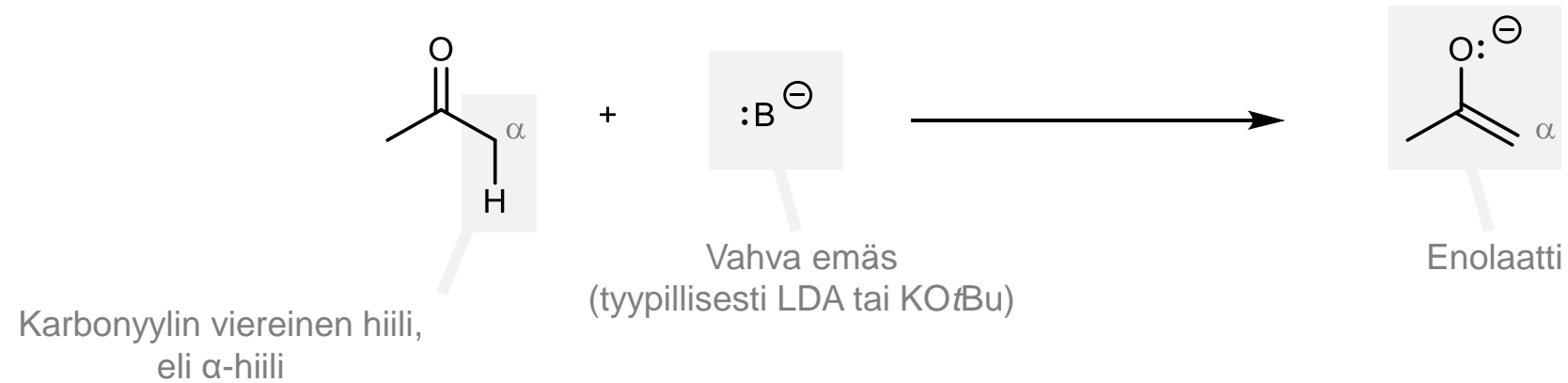
Clayden kappale 20
Harjoitustehtäväpaketti 8

Näytös 1:

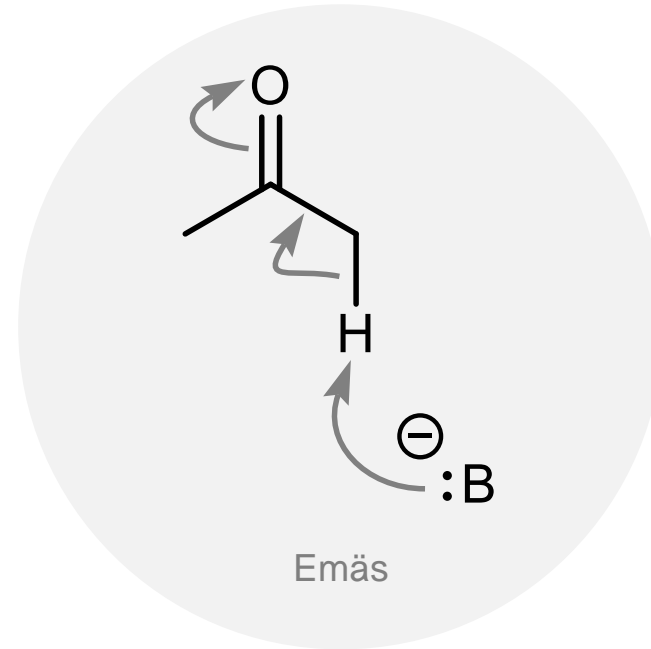
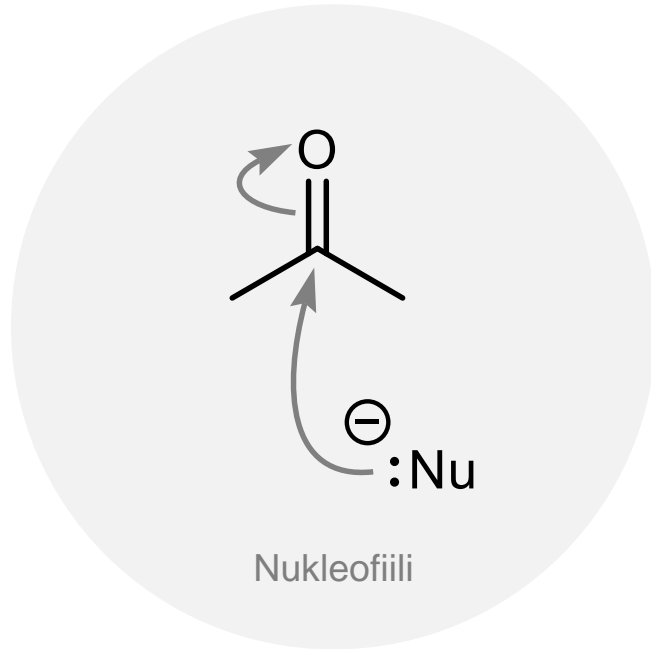
Vielä yksi asia karbonyyleistä...

Enolaatinmuodostus: Karbonyyliyhdisteen deprotonointi

- Nukleofiilit hyökkää karbonyylin hiileen, mutta jos nukleofiili on **vahva emäs**, voi tapahtua enolaatinmuodostus!
- Emäs deprotonoi α -aseman ja elektronit voidaan puskea karbonyylin läpi hapelle:

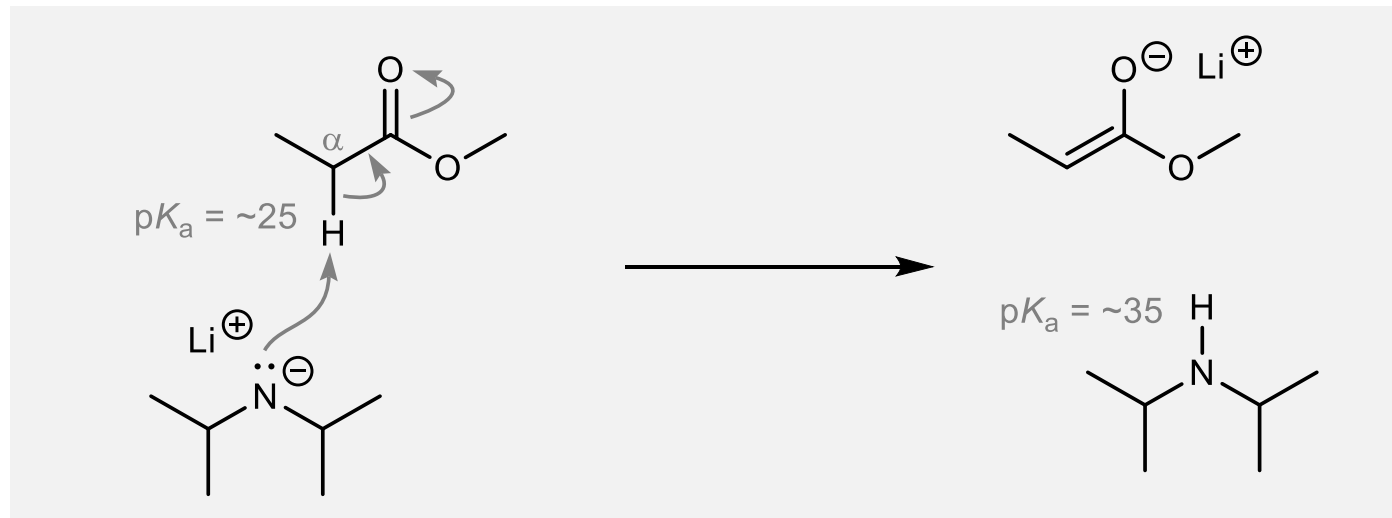
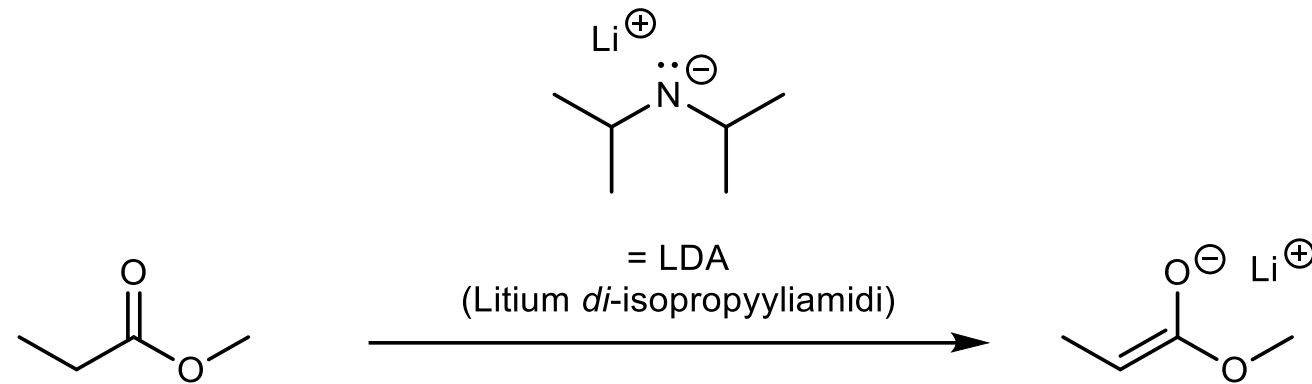

Uusi tapa reagoida: Emäkset deprotonoi

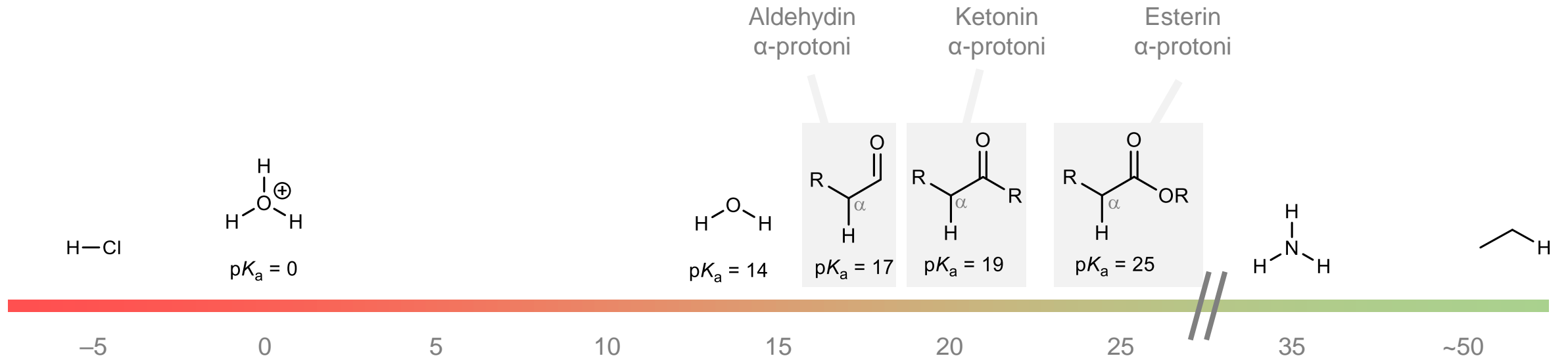

Muodostetaan enolaatteja!

- **Esimerkki 1:** Muodostetaan enolaatti. Aloitetaan etsimällä α -protoni.

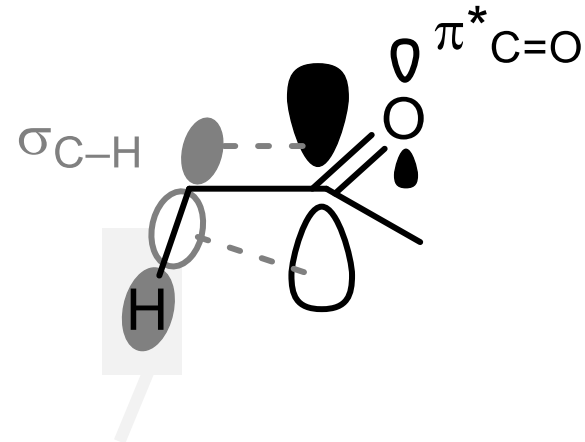
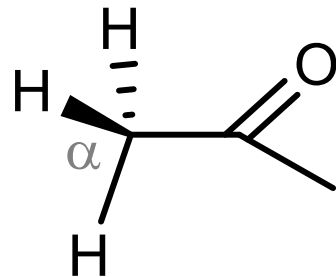
Happamuus: Riippuu karbonyyliyhdisteestä

Miksi α -protoni on hapan?

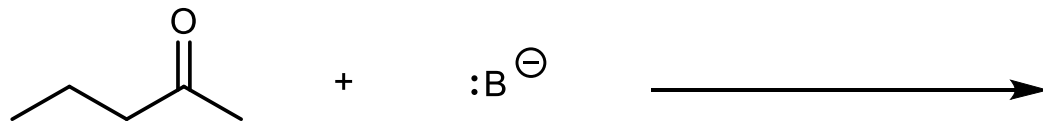
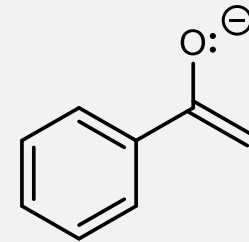
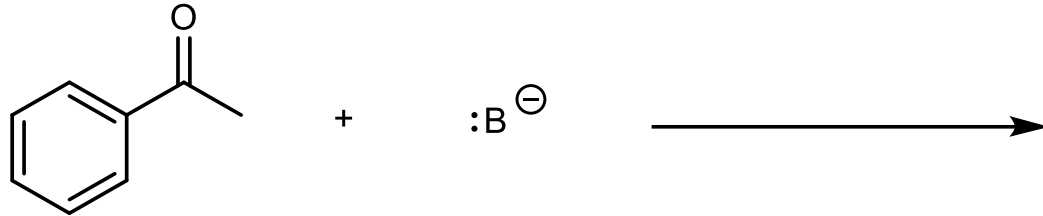
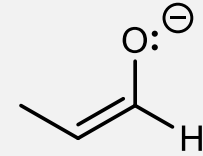
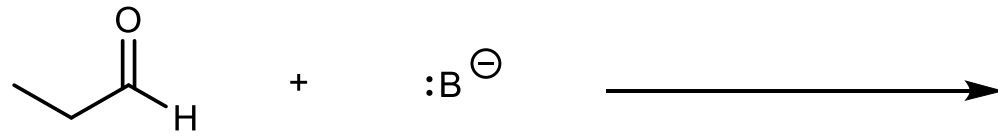
- Koska karbonyylissä on $\pi^*_{\text{C=O}}$ akseptoriorbitaali!
- $\pi^*_{\text{C=O}}$ vuorovaikuttaa α -asemassa olevan $\sigma_{\text{C-H}}$ sidoksen kanssa (imee e-tiheyttä) $\rightarrow$ sidos heikkenee ja vety happamoituu.

Höllentynyt sidos, valmis
poimittavaksi emäksellä

Harjoitellaan!

- **Tehtävä 1:** Muodostetaan seuraavista yhdisteistä enolaattit. [Vihje: Tunnista α -protoni]

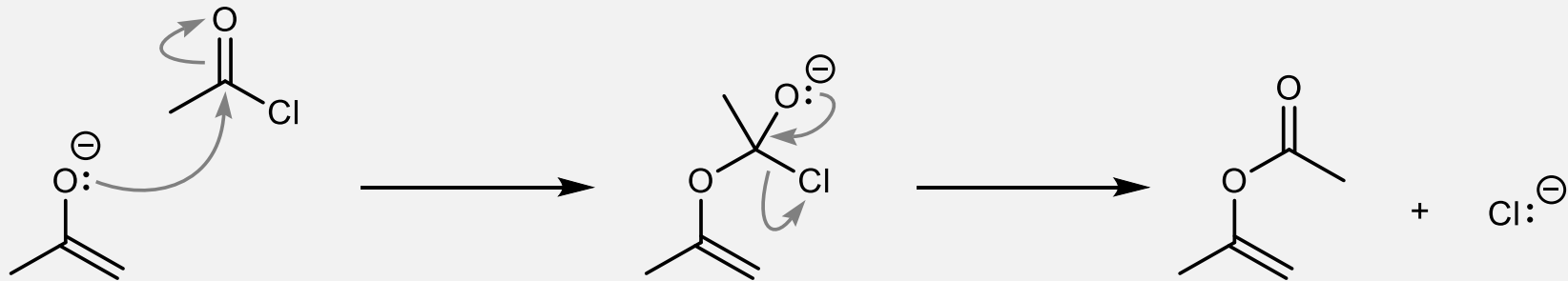
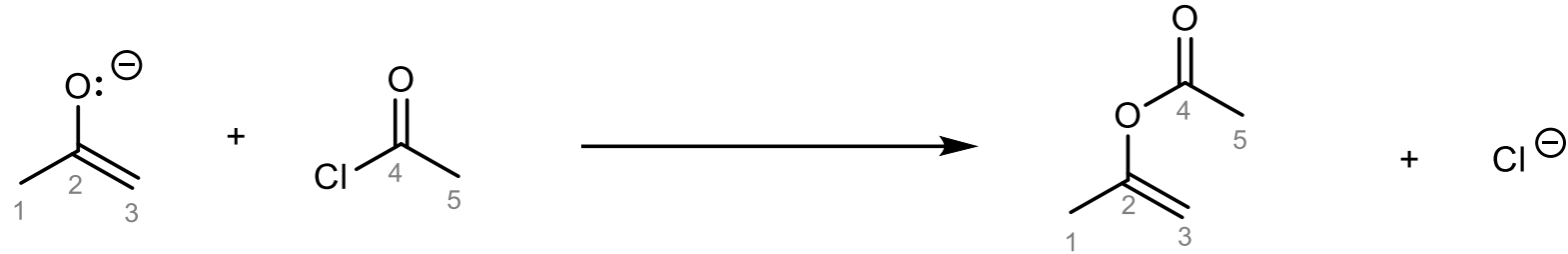

Näytös 2:

Mitä enolaatit osaa tehdä?

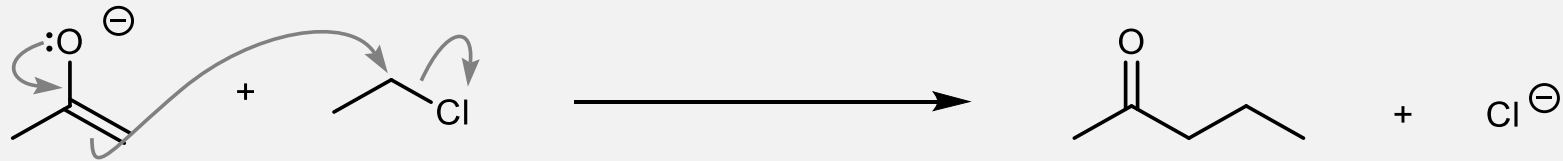
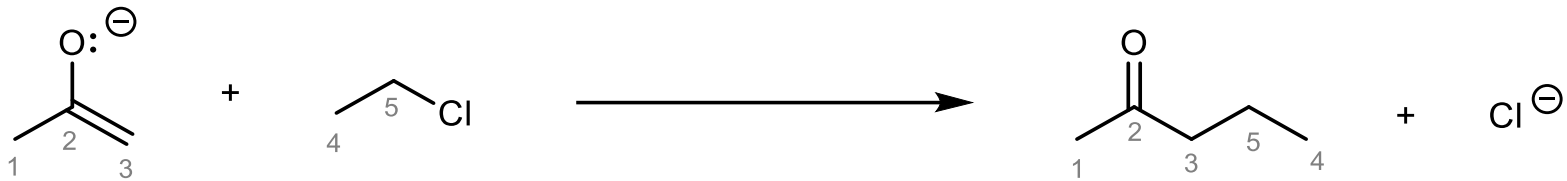
Enolaatti = Nukleofiili hapesta

- **Esimerkki 3:** Esitetään kaarinuolimekanismi seuraavalle reaktiolle.

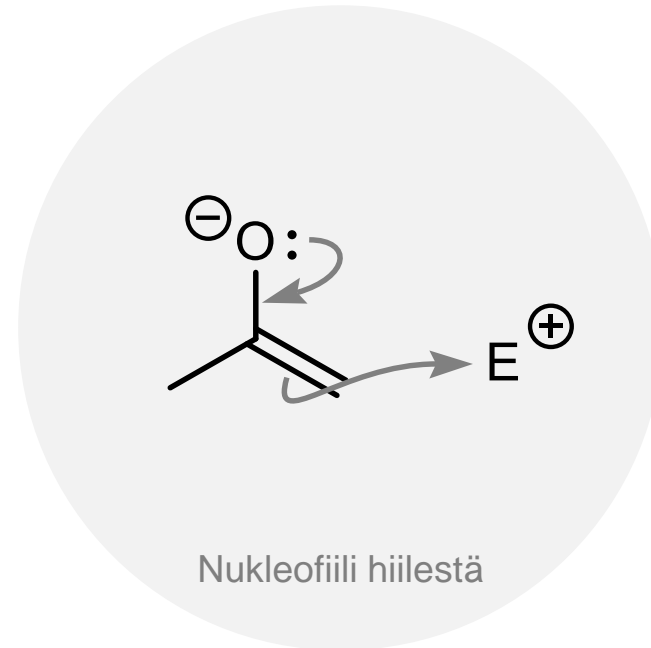
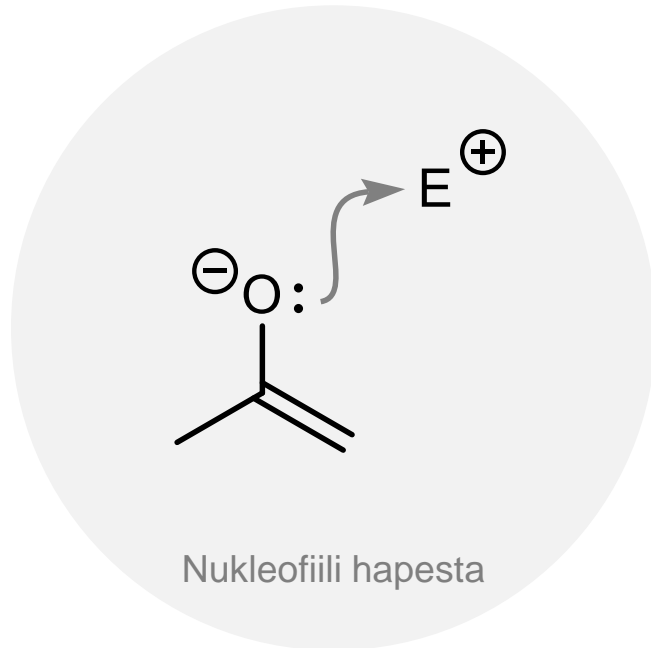

Enolaatti = Nukleofiili hiilestä

- **Esimerkki 4:** Esitetään kaarinuolimekanismi seuraavalle reaktiolle. Huomaa, että tässä lähtöaineena on sama enolaatti kuin äsken, se vain reagoi eri tavalla.

*Enolaatin reaktiot: **Nukleofiili jolla voi hyökätä O:sta tai C:stä***

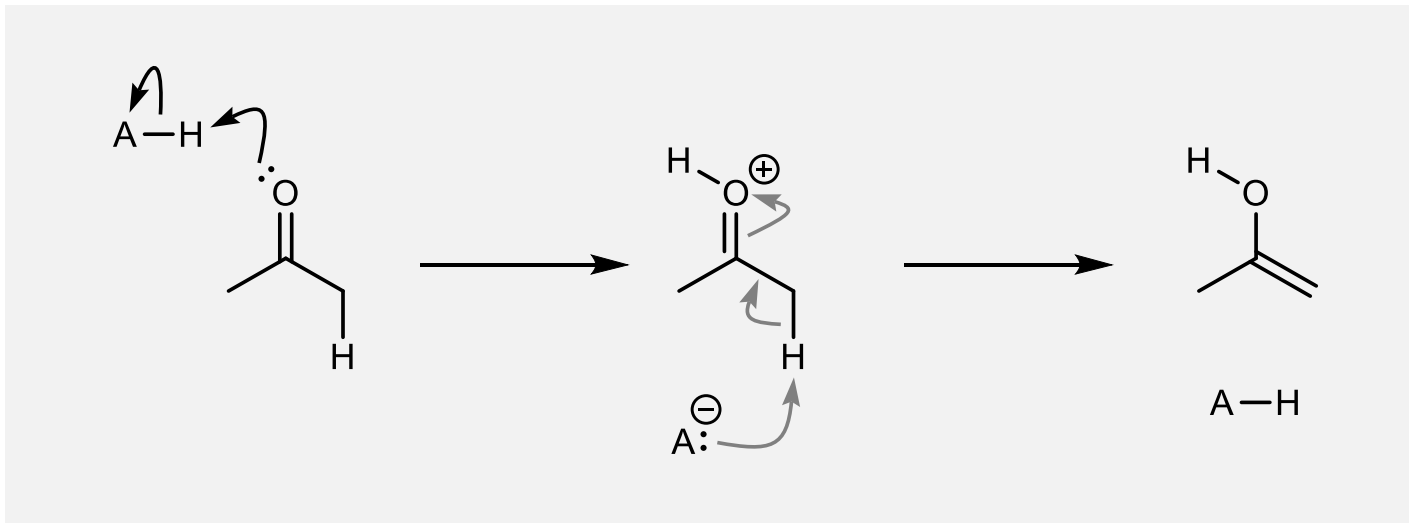
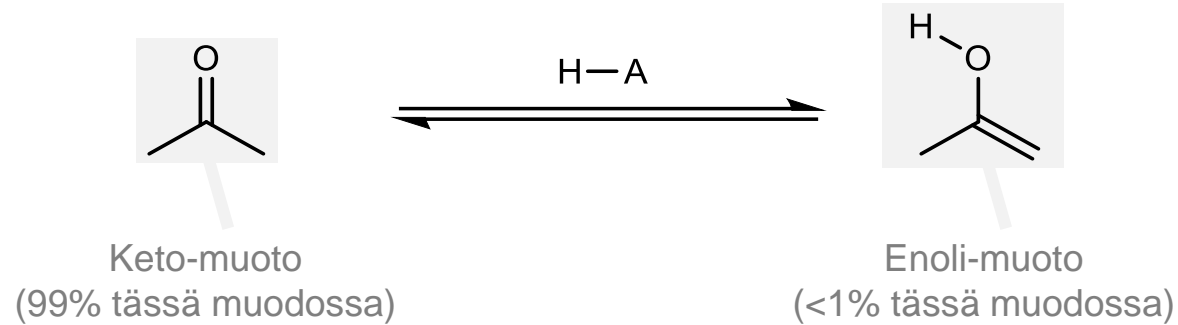

Näytös 3:

Happokin voi johtaa enolisaatioon

Hapossa syntyy enoleja (ei enolaatteja)

- **Esimerkki 2:** Piirretään kaarinuolimekanismi, joka selittää seuraavan reaktion:

IUPAC: [Tautomerism](#)

Isomerism of the general form:

where the isomers (called tautomers) are readily interconvertible; the atoms connecting the groups X, Y, Z are typically any of C, H, O or S, and G is a group which becomes an electrofuge or nucleofuge during isomerization. The commonest case, when the electrofuge is H^+ , is also known as 'prototropy'.